

بیست میلیون رأی

حوزه‌های رأی‌گیری یکی از مهم دستاوردهای این انتخابات به‌شمار می‌آید. ابراز نظر سیاسی اکثر قریب به اتفاق افراد درگیر در مسائل اجتماعی را یکی دیگر از نتایج مثبت این انتخابات باید دانست. اکثر قریب به اتفاق علما، وزرا و وکلای مجلس در این انتخابات به اتخاذ موضعی سیاسی به نفع این یا آن کاندیدا اقدام کردند و به این ترتیب آشکار شد که دیدگاه‌های متفاوت سیاسی در کشور ما به صورت کاملاً جدی وجود دارد. یعنی وجود تکثر در جامعه می‌بایست اساس هر نوع برنامه‌ریزی برای توسعه سیاسی در کشور قرار گیرد. اما، همانطور که گفته شد، اینها فقط گوشه‌ای و سویه‌ای از مباحثی است که در حول مبارزات انتخاباتی و نتایج آن باید انجام شود تا درس‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی لازم از این واقعه کم‌نظیر گرفته شود.

در عین حال، وقوف به یک مسئله اساسی می‌تواند هم مشوقی باشد برای انجام تحقیقاتی جدی درباره این انتخابات و هم راهگشا و جهت‌دهنده حرکت‌هایی برای پاسخگویی به انتظاراتی که دلیل شرکت گسترده مردم و تعداد بالای رأی به آقای خاتمی بود. و آن چیزی نیست مگر پرهیز از این تصور که در پس این بیست میلیون رأی، بیست میلیون انسان بی‌چهره وجود دارد. بیست میلیون انسانی که وجوه تمایز و تفاوتی میانشان نیست.

بحث فقط بر سر تفاوت‌هایی که به فرض میان روحانیون مبارز و جمعی از کارگزاران سازندگی وجود دارد نیست. و یا مثلاً تفاوت‌های دیدگاه این هردو با سازمان مجاهدین

پس از طی دوره مبارزات انتخاباتی پر جنجال که گروه‌های متعددی را در کنار مطبوعات و صدا و سیما و شخصیت‌های سیاسی و مذهبی کشور به صحنه کشاند، بالاخره سید محمد خاتمی با اختلاف رأی بسیار بالایی به ریاست جمهوری کشور برگزیده شد. شور و نشاط، شرکت گسترده، مداخله جوانان، موضع‌گیری‌های صریح بسیاری از صاحبان مقام و نیز نهادهای سیاسی و مذهبی کشور این انتخابات را به مهم‌ترین انتخابات در ایران از بدو تأسیس جمهوری اسلامی تبدیل کرد. به این سبب روشن خواهد بود که نقد و بررسی جوانب متعدد آن تا سال‌ها موضوع تحقیق و تفتحص صاحب‌نظران داخلی و خارجی باقی خواهد ماند تا سویه‌های گوناگون اجتماعی، سیاسی و فرهنگی‌اش هر چه بهتر و بیشتر روشن گردد.

با توجه به تحرکات بعضاً ناروایی که از جانب برخی از تجمع‌های مطبوعاتی و سیاسی و هتک حرمت‌هایی که از جانب برخی نشریات انجام گرفت، این نگرانی وجود داشت که این برخوردها به روز رأی‌گیری نیز سرایت کند و باعث شود که از جدیت نتایج آن کاسته شود. خوشبختانه چنین نشد. شاید یکی از دلایل این امر اختلاف آرای بسیار بالایی باشد که بین کاندیداها وجود داشت. امری که حداقل این مسئله را ثابت می‌کند که اراده مردم در اعمال نظر خویش مهم‌ترین راه برای جلوگیری از هرگونه ناروایی است. به هر رو، دلیل آن هر چه بوده باشد، باید تأکید کرد که آرامش حاکم بر

رای از منظری توده‌وار موضوع ارزیابی قرار نگیرد.

م.ث.

برابری حقوق سیاسی زنان را جدی بگیریم.

از ویژگی‌های هفتمین دوره انتخابات ریاست جمهوری یکی هم این بود که جنبه ناشناخته اما بنیادینی را در ارتباط با مسائل زنان در جامعه آشکار کرد و به این معنا باید از زنانی که با کاندیدا شدن خویش برای احراز مقام ریاست جمهوری باعث آشکار شدن آن گشتند، تشکر کرد. پرسش روشن و ساده است: آیا زنان کشور ما می‌توانند برای ریاست جمهوری کاندیدا بشوند و در صورت کسب آرا لازم، این مقام را احراز کنند یا نه؟ اگر آری، چرا صریحاً گفته نمی‌شود و اگر نه، دلیل آن چیست؟

ما تا هشتمین دوره انتخابات ریاست جمهوری چهار سال فرصت داریم تا این موضوع را به بحث بگذاریم و تمامی جوانب آن را بررسی کنیم. نباید بگذاریم که باز چهار سال دیگر بگذرد و چند هفته مانده به انتخابات مسئله‌ای به این اهمیت طرح شود. چه تفاوتی اساسی میان احراز مقام نمایندگی مجلس و ریاست جمهوری از سوی زنان وجود دارد که احراز آن یکی بدون کمترین شک و تردیدی پذیرفته شد اما این دیگری بنا به گفته کسی که حداقل برای شهادت در ابراز عقیده‌اش باید از او تشکر کرد، ممنوع است: «وزیر کشور در مصاحبه‌ای مطبوعاتی در پاسخ به سوال یکی از

انقلاب اسلامی. حتی اگر مبنای همکاری این گروه‌ها هیچوقت دقیقاً در طول مبارزه انتخاباتی روشن نشد، اما به دلیل آشنایی با پیشینه فعالیت هر یک و نیز امکانات مطبوعاتی‌ای که هر کدام در اختیار دارند، می‌توان تا حدودی به دلایل پشتیبانی هر کدامشان از آقای خاتمی پی برد. بحث بر سر آن میلیون‌هایی است که لزوماً خود را با هیچ‌یک از این جریان‌های شناسایی نمی‌کنند و دیدیم که با چه شور و شعفی و چگونه به صورت خودجوش به این انتخابات جلب شدند. روشن است که مفسران سیاسی و اجتماعی هر یک بنا به تمایل خویش بر جنبه‌ای از موضوع تأکید خواهند کرد و نتایجی را خواهند گرفت. عملی که لاجرم است و می‌تواند بسیار نیز آموزنده باشد. این تفسیر و تأویل‌ها همه در جای خود محترم است و امیدواریم که دولت جدید از طریق برگزاری نظرسنجی‌های عمومی در تهران و شهرستان‌ها به طریقی علمی پاسخ دقیقی برای این مشارکت وسیع بیابد و صحت و سقم آن تفسیرها را نیز روشن سازد. یک چنین نظرسنجی می‌تواند برای دولت آینده نیز از نظر اتخاذ تصمیم و انتخاب جهت‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌های آتی‌اش مفید باشد.

تا آن روز و عجلتاً مهم‌ترین امر آن است که این بیست میلیون رأی را نتیجه اتحاد و اتفاق ناگفته دیدگاه‌های متفاوتی بدانیم که از جمله با توجه به محدودیت‌های موجود در جامعه برای ابراز و احراز هویت مجزای سیاسی، خود را در یک چنین پوشش همگانی نشان داده‌است. به عبارت دیگر، مهم آن است که این بیست میلیون